

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

THÂN THỊ HUYỀN

**PHÁT TRIỂN NÔNG NGHIỆP TỈNH BẮC GIANG
GIAI ĐOẠN 2000 - 2010**

LUẬN VĂN THẠC SĨ ĐỊA LÝ HỌC

THÁI NGUYÊN, 2013

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

THÂN THỊ HUYỀN

**PHÁT TRIỂN NÔNG NGHIỆP TỈNH BẮC GIANG
GIAI ĐOẠN 2000 - 2010**

Chuyên ngành: Địa lí học

Mã số: 60.31.05.01

LUẬN VĂN THẠC SĨ ĐỊA LÍ HỌC

NGƯỜI HƯỚNG DẪN KHOA HỌC: PGS.TS. NGUYỄN MINH TUỆ

THÁI NGUYÊN, 2013

LỜI CAM ĐOAN

Luận văn "*Phát triển nông nghiệp tỉnh Bắc Giang giai đoạn 2000 - 2010*" được thực hiện từ tháng 10/2011 đến tháng 03/2013. Luận văn sử dụng thông tin, dữ liệu từ nhiều nguồn khác nhau và được ghi rõ nguồn gốc, số liệu đã được tổng hợp và xử lý.

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi, các kết quả nghiên cứu là trung thực.

Thái Nguyên, ngày 09 tháng 04 năm 2013

Tác giả

Thân Thị Huyền

LỜI CẢM ƠN

Trong thời gian thực hiện luận văn, em đã nhận được sự giúp đỡ quý báu của nhiều tập thể, cá nhân trong và ngoài nhà trường.

Trước hết, em xin chân thành cảm ơn Ban giám hiệu, Ban chủ nhiệm khoa Sau đại học, khoa Địa Lí cùng các thầy, cô giáo Trường Đại học Sư phạm - Đại học Thái Nguyên đã tận tình giảng dạy, hướng dẫn nghiên cứu khoa học và giúp đỡ em trong suốt quá trình học tập tại trường.

Em xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc tới PGS.TS. Nguyễn Minh Tuệ - người đã nhiệt thành, ân cần định hướng, chỉ bảo, dẫn dắt em trong quá trình tìm hiểu, nghiên cứu và triển khai luận văn.

Em xin chân thành cảm ơn UBND tỉnh Bắc Giang, Sở Nông nghiệp và phát triển nông thôn, Sở Tài nguyên và môi trường, Chi cục thú y, Cục Thống kê Bắc Giang và các hộ nông dân đã tạo điều kiện thuận lợi cho em trong quá trình thu thập thông tin, dữ liệu và khảo sát thực tế để thực hiện luận văn này.

Em xin chân thành cảm ơn!

Thái Nguyên, ngày 09 tháng 04 năm 2013

Tác giả

Thân Thị Huyền

MỤC LỤC

Nội dung	Trang
MỞ ĐẦU	1
1. Lý do chọn đề tài	1
2. Lịch sử nghiên cứu	2
2.1. Trên thế giới	2
2.2. Ở Việt Nam	3
3. Mục đích, nhiệm vụ và giới hạn nghiên cứu của đề tài	6
3.1. Mục đích	6
3.2. Nhiệm vụ	6
3.3. Giới hạn của đề tài	7
4. Quan điểm và phương pháp nghiên cứu	7
4.1. Quan điểm nghiên cứu	7
4.2. Phương pháp nghiên cứu	9
5. Đóng góp chính của luận văn	11
6. Kết cấu của luận văn	11
NỘI DUNG	12
Chương 1. CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN VỀ NÔNG NGHIỆP	12
1.1. CƠ SỞ LÝ LUẬN	12
1.1.1. Các khái niệm và vai trò của nông nghiệp	12
1.1.2. Đặc điểm của sản xuất nông nghiệp	15
1.1.3. Các nhân tố ảnh hưởng tới sự phát triển và phân bố nông nghiệp	21
1.1.4. Các tiêu chí đánh giá sự phát triển của nông nghiệp	29
1.2. CƠ SỞ THỰC TIỄN	35
1.2.1. Sự phát triển nông nghiệp ở Việt Nam giai đoạn 2000 - 2010	35
1.2.2. Sự phát triển nông nghiệp vùng Trung du miền núi phía Bắc giai đoạn 2000 - 2010	41
<i>Tiểu kết</i>	44

Chương 2. CÁC NHÂN TỐ ẢNH HƯỞNG VÀ THỰC TRẠNG	45
PHÁT TRIỂN NÔNG NGHIỆP TỈNH BẮC GIANG GIAI	
ĐOẠN 2000 - 2010	
2.1. CÁC NHÂN TỐ ẢNH HƯỞNG ĐẾN SỰ PHÁT TRIỂN	45
NÔNG NGHIỆP TỈNH BẮC GIANG	
2.1.1. Vị trí địa lí và phạm vi lãnh thổ	45
2.1.2. Nhân tố tự nhiên	48
2.1.3. Nhân tố kinh tế – xã hội	57
2.1.4. Đánh giá chung	66
2.2. THỰC TRẠNG PHÁT TRIỂN NÔNG NGHIỆP TỈNH BẮC	68
GIANG GIAI ĐOẠN 2000 - 2010	
2.2.1. Khái quát chung	68
2.2.1.1. <i>Vai trò của ngành nông nghiệp nền kinh tế tỉnh Bắc Giang</i>	68
2.2.1.2. <i>Quy mô và tốc độ tăng trưởng GTSX nông nghiệp</i>	70
2.2.1.3. <i>Cơ cấu ngành nông nghiệp</i>	70
2.2.2. Thực trạng phát triển nông nghiệp tỉnh Bắc Giang theo ngành	71
2.2.2.1. <i>Ngành trồng trọt</i>	71
2.2.2.2. <i>Ngành chăn nuôi</i>	95
2.2.2.3. <i>Dịch vụ nông nghiệp</i>	104
2.2.3. Một số hình thức tổ chức lãnh thổ nông nghiệp tỉnh Bắc Giang	104
2.2.3.1. <i>Hộ gia đình</i>	104
2.2.3.2. <i>Trang trại</i>	105
2.2.3.3. <i>Hợp tác xã</i>	107
2.2.3.4. <i>Vùng chuyên canh</i>	108
2.2.3.5. <i>Tiểu vùng nông nghiệp</i>	110
2.3. ĐÁNH GIÁ CHUNG	116
2.3.1. Những kết quả đạt được	116
2.3.2. Những tồn tại, hạn chế	118
<i>Tiểu kết</i>	119

Chương 3. ĐỊNH HƯỚNG VÀ GIẢI PHÁP PHÁT TRIỂN	
NÔNG NGHIỆP TỈNH BẮC GIANG ĐẾN NĂM 2020	120
3.1. QUAN ĐIỂM, MỤC TIÊU, ĐỊNH HƯỚNG PHÁT TRIỂN	120
NÔNG NGHIỆP	
3.1.1. Quan điểm	120
3.1.2. Mục tiêu	122
3.1.3. Định hướng phát triển nông nghiệp tỉnh Bắc Giang đến 2020	124
3.2. MỘT SỐ GIẢI PHÁP CHỦ YẾU NHẪM THÚC ĐẨY SỰ	134
PHÁT TRIỂN NÔNG NGHIỆP TỈNH BẮC GIANG	
3.2.1. Tiếp tục xây dựng và hoàn thiện cơ chế thúc đẩy phát triển nông nghiệp tỉnh Bắc Giang trong điều kiện thực tế	134
3.2.2. Đào tạo và phát triển nguồn nhân lực , nâng cao chất lượng nguồn lao động	135
3.2.3. Phát triển sản xuất gắn với công nghiệp chế biến và mở rộng thị trường tiêu thụ nông sản, xây dựng nông thôn mới	136
3.2.4. Xây dựng và triển khai các dự án trọng điểm để đẩy mạnh sản xuất nông nghiệp, xây dựng nông thôn mới	137
3.2.5. Thu hút vốn đầu tư và huy động vốn	137
3.2.6. Xây dựng CSHT hiện đại và phát triển KHCCN , sử dụng hiệu quả tài nguyên và bảo vệ môi trường	138
3.2.7. Tăng cường liên kết , hợp tác trong nước và quốc tế trong sản xuất, khai thác và chế biến nông sản	139
3.2.8. Giải pháp phát triển nông nghiệp bền vững theo hướng tiếp cận không gian lãnh thổ	139
3.2.9. Giải pháp “Khơi dòng hàng hoá và dịch vụ”	141
<i>Tiểu kết</i>	143
KẾT LUẬN	144
TÀI LIỆU THAM KHẢO	146
DANH MỤC CÁC CÔNG TRÌNH ĐÃ CÔNG BỐ CỦA TÁC GIẢ	
PHỤ LỤC	

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

Từ viết tắt	Viết đầy đủ
ĐKTN, TNTN	Điều kiện tự nhiên, tài nguyên thiên nhiên
VTĐL	Vị trí địa lí
DTTS	Dân tộc thiểu số
TCH	Toàn cầu hóa
CNH, HĐH	Công nghiệp hóa, hiện đại hóa
ĐTH	Đô thị hóa
BĐKH	Biến đổi khí hậu
GTSX	Giá trị sản xuất
CCGTSX	Cơ cấu GTSX
KHKT, KHCN	Khoa học kĩ thuật, khoa học công nghệ
PTBV	Phát triển bền vững
KT-XH	Kinh tế - xã hội
ĐDSH	Đa dạng sinh học
TW	Trung ương
GDP	Tổng sản phẩm quốc nội
NTM	Nông thôn mới
UBND	Ủy ban nhân dân
FDI	Đầu tư trực tiếp nước ngoài
ODA	Hỗ trợ phát triển chính thức
TDMNPB	Trung du miền núi phía Bắc
XHCN	Xã hội chủ nghĩa
CSHT	Cơ sở hạ tầng
CSVCKT	Cơ sở vật chất kĩ thuật
TCLTNN	Tổ chức lãnh thổ nông nghiệp
WB	Ngân hàng thế giới
HTX, HTXNN	Hợp tác xã, hợp tác xã nông nghiệp
WTO	Tổ chức thương mại thế giới

DANH MỤC CÁC HÌNH

Stt	Nội dung	Trang
1	Hình 2.1. Bản đồ hành chính tỉnh Bắc Giang	46
2	Hình 2.2. Nhiệt độ và lượng mưa trung bình các tháng năm 2010	51
3	Hình 2.3. Bản đồ nguồn lực phát triển nông nghiệp tỉnh Bắc Giang	56
4	Hình 2.4. Cơ cấu lao động đang làm việc trong các ngành kinh tế tỉnh Bắc Giang giai đoạn 2000 – 2010	59
5	Hình 2.5. Cơ cấu tổng sản phẩm theo giá thực tế phân theo khu vực kinh tế tỉnh Bắc Giang giai đoạn 2000 - 2010	69
6	Hình 2.6. Bản đồ hiện trạng phát triển và phân bố nông nghiệp tỉnh Bắc Giang	73
7	Hình 2.7. Tốc độ tăng trưởng diện tích, năng suất, sản lượng cây lương thực có hạt tỉnh Bắc Giang giai đoạn 2000 - 2010	75
8	Hình 2.8. Diện tích gieo trồng lúa phân theo huyện, thành phố tỉnh Bắc Giang năm 2010	77
9	Hình 2.9. Bản đồ hiện trạng sản xuất và phân bố lúa tỉnh Bắc Giang	79
10	Hình 2.10. Bản đồ hiện trạng phát triển và phân bố cây công nghiệp tỉnh Bắc Giang	90
11	Hình 2.11. Diện tích và sản lượng chè tỉnh Bắc Giang giai đoạn 2000 - 2010	94
12	Hình 2.12. Số lượng trâu, bò tỉnh Bắc Giang giai đoạn 2000 - 2010	96
13	Hình 2.13. Bản đồ hiện trạng phát triển và phân bố ngành chăn nuôi tỉnh Bắc Giang	100
14	Hình 2.14. Bản đồ hiện trạng phát triển các tiểu vùng nông nghiệp tỉnh Bắc Giang năm 2010	111

DANH MỤC CÁC BẢNG SỐ LIỆU

Stt	Nội dung	Trang
1	Bảng 1.1. Tốc độ tăng trưởng GTSX nông nghiệp giai đoạn 2000 - 2010	35
2	Bảng 1.2. Cơ cấu GTSX nông nghiệp theo ngành của Việt Nam giai đoạn 2000 – 2010 (giá thực tế)	36
3	Bảng 2.1. Đơn vị hành chính, diện tích, dân số và mật độ dân số tỉnh Bắc Giang năm 2010	47
4	Bảng 2.2. Cơ cấu sử dụng đất tỉnh Bắc Giang giai đoạn 2000 - 2010	50
5	Bảng 2.3. Quy mô dân số phân theo thành thị và nông thôn tỉnh Bắc Giang giai đoạn 2000 – 2010	57
6	Bảng 2.4. Dự báo nhu cầu tiêu dùng một số nông sản chủ yếu tỉnh Bắc Giang năm 2020	66
7	Bảng 2.5. Cơ cấu GTSX (theo giá thực tế) phân theo khu vực kinh tế của tỉnh Bắc Giang giai đoạn 2000 - 2010	69
8	Bảng 2.6. Quy mô và tốc độ tăng trưởng GTSX nông nghiệp tỉnh Bắc Giang giai đoạn 2000 – 2010 (theo giá so sánh 1994)	70
9	Bảng 2.7. GTSX và cơ cấu GTSX nông nghiệp (theo giá thực tế) phân theo ngành kinh tế tỉnh Bắc Giang giai đoạn 2000 – 2010	71
10	Bảng 2.8. GTSX ngành trồng trọt (theo giá thực tế) phân theo nhóm cây trồng tỉnh Bắc Giang giai đoạn 2000 - 2010	71
11	Bảng 2.8. Diện tích và cơ cấu diện tích các loại cây trồng tỉnh Bắc Giang giai đoạn 2000 - 2010	74
12	Bảng 2.9. Diện tích và sản lượng lương thực có hạt theo huyện/thành phố tỉnh Bắc Giang giai đoạn 2000 – 2010	76
13	Bảng 2.10. Diện tích, năng suất, sản lượng lúa cả năm tỉnh Bắc Giang giai đoạn 2000 - 2010	78